

ПЧАСЛІВАГА ШЛЯХУ!

Радасныя і хвалючыя мінуты перажываюць сотні юнакоў і дзяўчат, якія сёлета паспяхова здалі дзяржаўныя экзамены і атрымалі дыпламы аб заканчэнні Гомельскага ўніверсітэта.

Закончылася высялае і неспакойнае, цяжкае і змястоўнае студэнцкае жыццё. Выхаванцаў ЦДУ чакаюць школы і навуковыя ўстановы, прамысловыя прадпрыемствы і лабараторыі.

24 чэрвеня выпускнікі ў апошні раз прыйшлі ў астаўную залу як студэнты. Яны сабраліся на ўрачыстае, прысвечанае ўручэнню дыпламаў.

Кароткім уступным словам вечар адкрыў рэктар ГДУ прафесар Уладзімір Аляксеевіч Бель. Ён дэкла і сардэчна павіншаваў выпускнікоў, пажадаў творчых поспехаў, здароўя і шчасця. І вось наступнае доўгачаканае і хвалючы момант — ўручэнне дыпламаў. З віншаваннямі выступілі дэкан фізічнага факультэта Васіль Аляксеевіч Балакін, дэкан біялага-глебаванага факультэта Гіляпан Фёдаравіч Аляксандравіч Іванавіч Браталюбаў, сакратар камітэта камсамола ўніверсітэта Кацярына Мухава.

Са словамі падзякі выступілі выпускнікі фізічнага факультэта Міхаіл Кручкоў, выпускнікі біялага-глебаванага факультэта Тамара Ільякова і Вера Платонава.

НА ЗДЫМКУ: група выпускнікоў факультэта фізічнага выхавання.

ГОМЕЛЬСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ, ПРАФКОМА І МЯСЦКОМА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСИТЕТА

ПРАЛЕТАРЫІ ўСІХ КРАІН, ЯДНАЎСЯ!

Год выдання

другі

№ 24 (82)

СУБОТА

26

ЧЭРВЕНЯ

1971 года

Цана 2 кап.

ЗАўТРА — ДЗЕНЬ САВЕЦКАЙ МОЛАДЗІ

НАШЧАДКІ СЛАўНЫХ ТРАДЫЦЫЙ

Дзень савецкай моладзі — традыцыйнае і радаснае свята нашага народа.

Моладзь — вялікая стваральная сіла савецкага грамадства. Савецкія юнакі і дзяўчаты разам з усім народам самааддана працуюць у прамысловасці, на транспарце, у сельскай гаспадарцы, сацыяльна-культурных установах. Яны актыўна ўдзельнічаюць у грамадска-палітычным жыцці краіны, у кіраванні дзяржавай.

Маладыя воіны настолькі авалодваюць навейшай зброяй і ваеннай тэхнікай, належаюць ахоўваюць свяшчэнныя дубжы нашай Радзімы.

Камуністычную партыю і Савецкі ўрад радуюць цудоўныя ідэйныя і грамадзянскія якасці маладых нашчадкаў справы Леніна. Яны ўсмерна падтрымліваюць імяніны камсамольцаў і надалей быць ударнай групай камуністычнага будаўніцтва, весці за сабой усю савецкую моладзь.

Сёння ў полі зроку камсамольскіх арганізацый знаходзяцца задачы ўмацавання эканамічнай магутнасці Радзімы, павышэння эфектыўнасці вытворчасці, паскарэння навукова-тэхнічнага прэгрэсу. Моладзь там, дзе цяжэй.

Ленінскі камсамол за праішоўшую пяцігодку, накіраваў на камсамольскія ўдарныя будоўлі звыш трыхсот тысяч юнакоў і дзяўчат. З іх дапамога ў стэпах і лясных далінах узніклі новыя гарады, палі, выраілі заводы і камбінаты, праляглі сталёвыя масты.

Савецкая моладзь дастойна сустрэла XXIV з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. У дні яго работы на ініцыятыўнае маладых працаўнікоў Масквы, Ленінграда і Украіны разгарнулася баявое камсамольскае спаробніцтва «Пяцігодды — ударную працу, майстэрства і пошук маладых».

Усім імкненнямі і думкамі, самаадданай працай маладое пакаленне Краіны Саветаў дэманструе сваю вернасць камуністычным ідэалам. Верная традыцыям старэйшага пакалення, савецкая моладзь уносіць свой уклад у будаўніцтва камунізму, мацую супрацоўніцтва з прагрэсіўнымі сіламі ўсёй зямлі, садзейнічаючы стварэнню адзінага фронту моладзі ў барацьбе за мір, супраць імперыялізму.

ПРЫВІТАННЕ, ТРЭЦІ ПРАЦОўНЫ!

Заканчаецца экзаменацыйная сесія. Ідзе правэрка тых ведаў, якія набылі студэнты за навуцальны год. Рабочыя падводзяць вынікі сваёй працы ў канцы кожнага года, каласіюць — восенню, а студэнты кожны год у маі і чэрвені збіраюць той ураджай, які яны сеялі на працягу навуцальнага года. Вынікі гэтыя выглядаюць нядрэнна. Больш за 60 працэнтаў адзнак складаюць «добра» і «выдатна». Сонца экзаменацыйнай сесіі стаіць у зеніце, але ўжо многія студэнты ў думках знаходзяцца на месцах дыслакацыі студэнцкіх будаўнічых атрадаў. У думках яны ўжо ўзялі першыя кубаметры бетону, выкапалі першыя метры траншеі пад падмурак, замацавалі першыя метры асудальных каналаў. Яны ўжо запланавалі праграму першых сустрэч на месцы дыслакацыі атрадаў, у думках правялі першыя плянерскія лінейкі з аэравымі дэталі.

Адным з канкрэтных укладаў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных устаноў у справу стварэння матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму з'яўляецца ўдзел у летніх працоўных семестрах. Гісторыя трэцяга працоўнага семестра для камсамольскай арганізацыі нашага ўніверсітэта пачынаецца з 1963 г., калі на будоўлі Заходняга Казахстана накіраваўся першы студэнцкі будаўнічы атрад пад кіраўніцтвам ст. выкладчыка М. В. Акуліца ў складзе 106 чалавек. Атрадам было асвоена 144 тысячы рублёў капіталаўкладанняў. З гэтага года студэнты прымаюць удзел ў будаўнічым аб'ектаў Уральскай вобласці штогод, а з 1966 года для іх была адкрыта беларуская цаліна.

Першым атрадам, які працаваў на будоўлях Беларусі, быў атрад фізіка-матэматычнага факультэта «Змена» (камандзір — Н. Думавя, камісар — В. Давыдов). Атрад у складзе 25 чалавек працаваў на будоўлях Буда-Кашалёўскай МВА і ас-

воў 36 тысяч рублёў капіталаўкладанняў.

З 1969 года працоўныя традыцыі працягваюцца студэнтамі Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта. У летнім працоўным семестры, прысвечаным 100-годдзю з дня нараджэння У. І. Леніна, прымаў удзел 8 студэнцкіх атрадаў у складзе 210 чалавек. Атрады працавалі на будоўлях Гомельскай вобласці. Упершыню ў іх было 14 падлеткаў з розных школ горада. Атрадымі асвоена звыш 350 рублёў капіталаўкладанняў.

Год 1970 — апошні год восьмай пяцігодкі, год падрыхтоўкі камсамольскай арганізацыі рэспублікі да свайго 50-годдзя. Расце студэнцкі будаўнічы рух. У працоўным семестры, прысвечаным юбілею ЛКСМБ, прымае ўдзел 22 студэнцкія атрады ўніверсітэта. Сярод іх 524 студэнты, 32 падлеткі. Атрады працуюць на будаўнічых участках школ у Чачэрску, Браніне, у вёсцы Гаўлі Буда-Кашалёўскага раёна, на меліярацыйных работах і сельскім будаўніцтве. Атрад «Брытанія» (камандзір — Г. Кожыч, камісар — М. Курчэў) працаваў на будоўлях Уральскай вобласці. Атрадымі асвоена звыш 850 тысяч рублёў капіталаўкладанняў. Перад насельніцтвам працывана 37 ленінскіх і дакладна, дадзена звыш 70 канцэртаў. Кожны атрад аказваў дапамогу школам па месцы дыслакацыі ў падрыхтоўцы да навуцальнага года, перадаў бібліятэчку, наглядныя дапаможнікі па прадметах.

На абласным злёце студэнцкіх будаўнічых атрадаў, які падвёў вынікі працоўнага семестра, атраду фізічнага факультэта «Геліос-70» (камандзір — В. Мідзвенці, камісар — Е. Бабічу) быў ўручаны пераходны Чырвоны Сцяг Гомельскага АК ЛКСМБ. Пераходным Чырвоным Сцягам Гомельскага абласнога трэста меліярацыі быў ўзнагароджаны атрад «Амфібія» (камандзір — Л. Арцёмюна, камісар — Ф. Шоб), які складаўся са студэн-

таў фізічнага факультэта і факультэта фізічнага выхавання. Гэты атрад і атрад «Нептун» фізічнага факультэта (камандзір — В. Касюк, камісар — В. Жарын) працавалі на будоўлях Добрушскага БМУ і былі занесены на Дошку Гонару гэтага ўпраўлення.

За восьмю годамі школы працоўнага выхавання на будоўлях Радзімы прайшлі 1332 студэнты. Ім пабудавана аб'ектаў на суму звыш 2,5 мільянаў рублёў капіталаўкладанняў. 26 выхаванцаў нашай камсамольскай арганізацыі ўзнагароджаны медалем «За асабліва цаліныя і абласныя землярэ». Гэта А. Духойн, Н. Веліковіч, Л. Дудыч, А. Захаранка, М. Камісарав, А. Ядвіна і іншыя. Сотні студэнтаў ўзнагароджаны Граматамі ЦК ЛКСМБ, ЦК ЛКСМБ Казахстана, АК, РК і РК ЛКСМБ, 13 чалавек — значком ЦК ВЛКСМ «Маладому перадаўцу вытворчасці». Камсамольскай арганізацыя ўзнагароджана Граматамі ЦК ЛКСМБ, Міністэрства Беларускага Рэспубліканскага Савета прафсаюзаў і іншых арганізацый.

І зноў набліжаецца доўгачаканы ліпень, зноў наперадзе 55 дзён працоўнага семестра. Гэты год асаблівы. Надаўна заканчыў сваю работу гістары-

чыны XXIV з'езд КПСС. Усе працоўныя ўзялі на себе павышаны абавязальнасць па выкананню рашэнняў з'езда, выкананню новай пяцігодкі. Свой уклад у выкананне гэтых задач унесуць 27 студэнцкіх атрадаў нашага ўніверсітэта ў складзе 780 чалавек. Школу працоўнага выхавання ў іх пройдзе 40 вучняў школ горада. Упершыню наш атрад выйдзе на будоўлі Комі АССР. Яму, як і першаадкрывальніку студэнцкіх будоўляў, далі назву «Брытанія». Два атрады «Деймос» (фізічны факультэт) і «Олімп-71» (факультэт фізічнага выхавання) выйдзяюць на дапамогу будаўнікам горада Дямбула Казахскай ССР. Астатнія 24 будаўнічыя студэнцкія атрады будучы працаваць на будоўлях Гомельскай вобласці.

Даўно закончана гаспадарча-дагаворная кампанія. Арганізавана прайшлі байцы атрадаў медыцынскага камітэ. Вялікую дапамогу ў камплектаванні студэнцкіх будаўнічых атрадаў аказваюць рэктарат, партком, дэканаты і партыйныя арганізацыі факультэтаў, медуніт ўніверсітэта. У забеспячэнні прапагандысцкімі матэрыяламі — кафедры грамадскіх навук.

Студэнцкія будаўнічыя атрады Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта павінны выканаць работу на суму больш 1 мільяна 200 тысяч рублёў капіталаўкладанняў. Аб'екты іх работ самыя разнастайныя.

«Не пуху, ні пер'я!» вам, байцы трэцяга працоўнага! Неных поспехаў у працы, выхаванцы сямой маладой ВДУ рэспублікі.

І. ЭСМАНТОВІЧ.

«ГАДЫ ЦЯЖКІХ ВЫПРАБАВАННЯў»

Споўнілася 30 год з пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Яна з'явілася цяжкім выпрабаваннем для нашага народа, прадэманстравала адзінства і згуртаванасць савецкіх людзей, іх мужнасць і гераізм у барацьбе з ворагам, вялікі патрыятызм і адданасць Ленінскай Камуністычнай партыі і маці-Радзіме.

Разам з працоўнымі нашай краіны гераічна змагаліся з гітлераўскімі акупантамі і гамельчане. Аб іх справах расказваюць старонкі хронікі падзей «Гады цяжкіх выпрабаванняў», падрыхтаваная да друку кандыдатам гістарычных навук Э. Эціным і дырэктарам дзяржаўнага архіва Гомельскай вобласці А. Зеліковым, які сёння змяшчае газета «Гомельскі ўніверсітэт» (2—3 стар.).

ПАМ'ЯТНАЕ

ГАДЫ ЦЯЖКІХ (ПРАЦОЎНЫЯ ГОМЕЛЬШЧЫНЫ ў Вялікай

«Разам з усімі народамі Саветаў Саюза гераічна змагаўся супраць фашысцкіх захопнікаў беларускі народ».

Працоўныя рэспублікі ніколі не забудуць, што сваім вызваленнем ад фашысцкага рабства яны абавязаны доблеснай Саветскай Арміі, Беларускаму народу прасякнутаму глыбокай адданасцю і падзякай КПСС і Саветскаму ўраду, усім братамі народам Саветаў Саюза, якія аказалі неадценную дапамогу нашай рэспубліцы ў пасляваенным аднаўленні і далейшым развіцці народнай гаспадаркі, навукі і культуры».

(З пастановы ЦК КПБ «Аб 25-ай гадавіне вызвалення Беларускай ССР ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў»).

22 чэрвеня 1941 г. Верагома павышыўшы дагавор аб ненападзенні фашысцкай Германіі на нашу краіну. Пачалася Вялікая Айчынная вайна саветскага народа.

ЦК КП(б)Б прыняў пастанову аб задачах партыйных арганізацый у сувязі з верагомай нападеўнем фашысцкай Германіі на СССР.

24 чэрвеня 1941 г. Бюро Гомельскага абкома КП(б)Б прыняло пастанову аб стварэнні ў вобласці ўзброеных груп, якія закліканы змагацца з варажымі акупацыйнымі, шпіёнскімі і дыверсантамі.

29 чэрвеня 1941 г. СНК СССР і ЦК ВКП(б) накіраваў партыйным і саветскім арганізацыям прыфрантавых абласцей дырэктыву, у якой была змешчана канкрэтная праграма дзеянняў мясцовых партыйных, саветскіх, прафсаюзных і камсамольскіх арганізацый па разгортванні партызанскай барацьбы на захопленай ворагам тэрыторыі. Гэтая дырэктыва была выкладзена ў прамове І. В. Сталіна па радыё 3 ліпеня 1941 г.

ЦК КП(б)Б прыняў пастанову аб накіраванні ў тыл ворага дыверсійных груп.

30 чэрвеня 1941 г. Па пастановы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і Савета Народных Камісарыяў створаны Дзяржаўны Камітэт Абароны. Ён аб'ядноўваў у сваіх руках усё ваеннае, гаспадарчае і палітычнае кіраўніцтва ў краіне. Старшынёй ДКА быў назначаны І. В. Сталін.

ЦК КП(б)Б прыняў і накіраваў партыйным органам дырэктыву аб падрыхтоўцы да пераходу на падпольную работу партарганізацый раёнаў, якія знаходзіліся пад пагрозай фашысцкай акупацыі.

1 ліпеня 1941 г. Створан Рэчыцкі партызанскі атрад імя К. Я. Варашылава.

4 ліпеня 1941 г. 63-і стралковы корпус пад камандаваннем генерал-лейтэнанта Л. Г. Пятроўскага паспяхова адбіўшы ўсе спробы ворага пераправіцца праз Дняпро, перайшоў у наступленне, вызваліўшы г. Рагачоў і Жлобін.

6 ліпеня 1941 г. ЦК КП(б)Б і СНК БССР прынялі і накіраваў усім абкомам, гарномам, райкомам КП(б)Б, выканкамам абласных, гарадскіх і раённых Саветаў дэпутатаў працоўных дырэктыву аб стварэнні атрадаў народнага апалчэння.

9 ліпеня 1941 г. ЦК ЛКСМБ прыняў пастанову «Аб парадку перахода камсамольскіх арганізацый Беларусі на падпольную работу».

10 ліпеня 1941 г. Створаны Гомельскі гарадскі полк народнага апалчэння. Камандарам палка гарком партыі зацвердзіў Ф. Е. Укіна, капітанам запаса, начальнікам аддзела баявой падрыхтоўкі абласнога савета А. А. Асціпава, Камісарам — С. Р. Шчучына, дырэктарам абласнога драматычнага, начальнікам штаба — А. М. Грышко і яго памочнікам са стравной частцы Л. С. Кужалева. Камандарамі батальёнаў сталі Ф. Е. Чуйскі, М. І. Фішанскі і Г. І. Кілімовіч, камісарам — А. І. Каміраў, Н. Т. Кузнявіч і Г. А. Басяў. Штаб палка быў размешчаны на Першамайскай вуліцы ў доме № 16.

11 ліпеня 1941 г. Цэнтральны Камітэт КП(б)Б і Савет Народных Камісарыяў БССР заклікалі беларускі народ узняцца на Айчынную вайну з нямецка-фашысцкімі акупантамі.

Для кіраўніцтва атрадамі народнага апалчэння Палескай вобласці створаны штабы ва ўсіх раённых цэнтрах і ў большасці сельсаветаў вобласці. Усяго па раёнах вобласці створаны 121 атрад у колькасці 4480 чалавек, у тым ліку 329 жанчын.

Газета «Гомельская прада» апублікавала шэраг заўважанняў працоўных Гомеля з просьбай адправіць іх на фронт. У адной з такіх заўважанняў напісала камсамолка Марыя Багінская гаварылася: «Мяне ўзрадзіў і выхаваў камсамол. Мой абавязак разам з усімі нашымі братамі і бацькамі ўстаць на абарону сваёй Айчыны».

13 чэрвеня 1941 г. У Гомелі на аснове загада Галоўнакамандуючага войскамі Заходняга напрамку, С. К. Цімашчына створаны вучэбна-аператыўны цэнтр з мэтай падрыхтоўкі і пасылкі ў тыл ворага дыверсійных груп.

Часці 21-й арміі пад камандаваннем генерал-лейтэнанта Ф. І. Кузняцова перайшлі ў контрнаступленне і адкінулі гітлераўцаў на 12-80 км. У гэтых наступальных баях плячом да пляча з войскамі Чырвонай Арміі дзейнічалі знішчальныя батальёны і апалячэнні Гомельшчыны: Рагачоўскі батальён пад камандаваннем Н. Каліновіча, Парыжскі — М. Траяна, Акцябрскі — Т. Бумажкова і Ф. Паўлюскага, Рэчыцкі — А. Закрэўскага і М. Турчынскага, Тураўскі — Е. Дворніка і Н. Буякова і многія іншыя.

15 ліпеня 1941 г. У Гомельскай вобласці створана 19 знішчальных батальёнаў, у якіх налічвалася каля 4000 чалавек.

ЦК КП(б)Б звярнуўся да працоўных акупіраваных раёнаў Беларусі з заклікам весці партызанскую барацьбу з нямецка-фашысцкімі захопнікамі.

23 ліпеня 1941 г. ЦК КП(б)Б звярнуўся да жыхароў Беларусі з заклікам дапамагчы Чырвонай Арміі і партызанам бійч ворага.

Па даручэнню ЦК ЛКСМБ у Гомельскай і Палескай абласцях у атрады парашуцтва накіравана 400 камсамольцаў-дображхотнікаў.

24 ліпеня 1941 г. Па рашэнню Стаўкі Вярхоўнага Галоўнакамандуючага створаны Цэнтральны фронт. Яго рэзервы накіраваліся ў раёне г. Гомеля. Адначасова яны павялічаны і прыкмысавы гэтыя ваенныя стратэгічны пункт. Старэйшым агульнавайсковым начальнікам у раёне Гомеля прызначаны генерал-маёр С. С. Вірузоў.

26 ліпеня 1941 г. У Гомелі адбылася нарада кіруючых работнікаў па пытанню арганізацыі ўзмацнення барацьбы беларускага народа супраць нямецкіх захопнікаў. З дакладам выступіў сакратар ЦК Кампартыі Беларусі тав. Панамарона П. К. У гэты ж дзень група ўдзельніцаў нарады была паслана ў тыл ворага для ўстаўлення сувязей з дзейніча-

ючымі там партызанскімі атрадамі.

ЦК КП(б)Б фарміраваў і камуністаў Беларусі 9 ваенных груп палітработнікаў па 7—10 чалавек у кожнай і накіраваў іх у Палітрупаўленне Цэнтральнага фронту. З 30 ліпеня па 19 жніўня гэтыя групы вялі палітычную работу ў часцах, якія шлі на фронт.

30 ліпеня 1941 г. Група партызан Даманавіцкага раёна правяла налёт на праціўніка ў в. Палессе. У выніку аперацыі партызаны знішчылі і больш дзесяткі гітлераўцаў і два танкі.

Ліпень 1941 г. Для кіраўніцтва партыйнай работай і партызанскай барацьбой у тылу ворага на тэрыторыі Гомельскай вобласці ў ліпені 1941 г. быў створаны Гомельскі падпольны абком партыі ў складзе сакратараў абкома т. т. І. П. Кожара, А. А. Куцка сакратара Гомельскага гаркома пар-

абронцы пашылі родны горад.

26 жніўня 1941 г. ЦК КП(б)Б прыняў пастанову аб мерах па забеспячэнню кіраўніцтва партыйным падполлем, партызанскімі атрадамі і арганізацыямі работы сярод насельніцтва Магілёўскай, Віцебскай, Мінскай і Гомельскай абласцей, якія былі заняты ворагам.

Жнівень 1941 г. Для кіраўніцтва падпольным партызанскім рухам у Гомелі створаны падпольны гарком партыі на чале з Е. І. Барышніным.

8 кастрычніка 1941 г. У Маскве адноўлены рэгулярны выпуск газеты «Советская Белоруссия».

6 лістапада 1941 г. У в. Скароднае Ельскага раёна адбыўся урачысты сход, прысвечаны 24-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рвалюцыі. У святочна ўпрыгожаным клубе вёсел партыі ў. І. Леніна, кіраўнікоў партыі і ўрада.

Жнівень 1941 года. Байцы Гомельскага гарадскога палка народнага апалчэння ў баі за родны горад.

ты т. Е. І. Барышнін і членаў бюро абкома т. т. А. Д. Рудакі, А. Ф. Ждановіча, А. І. Казімірава.

Гомельскі абком партыі распрацаваў канкрэтную метапраграму па падбору кадраў, камплектаванні падпольных партарганізацый і партызанскіх атрадаў, стварэнню матэрыяльнай базы падполья і партызанскага руху. Усяго па вобласці было адабрана і пакінута на падпольнай рабоце і ў партызанскіх атрадах 880 чалавек, у тым ліку 750 камуністаў.

4 жніўня 1941 г. Байцы Тураўскага партызанскага атрада пад камандаваннем сакратара райкома партыі М. М. Вільчускага разам з падраздзяленнем, якім камандаваў капітан Давіленка, нечаканым ударам выбілі ворага з Турава, які быў заняты акупантамі 3 жніўня.

6 жніўня 1941 г. Кіраўнікам партызанскага руху ў Акцябрскім раёне Ціхану Пшэнявічу Бумажкову і Федару Іларыявічу Паўлюскаму першым сярод партызан краіны Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР прысвоена высокая званне Героя Саветскага Саюза.

19 жніўня 1941 г. Група чырвонаармейцаў і гамельчан выдзіла баі з ворагам на вуліцах разбуранага горада Гомеля. З надыходам дзямчаты апалчэнцы, якія засталіся ў жытнях, і байцы войска часцей, па загаду камандавання адыйшлі ў Навабеліцу, пры гэтым былі ўзараны масты праз Сок. У Навабеліцы баіраваўся грэці батальён Гомельскага палка народнага апалчэння. Разам з часцямі 21-й арміі ён супрацьдзейнічае спробам ворага зайсці з тылу абаронцаў Гомеля. Толькі пасля таго, як скончылася боепрышасы і задача затрымаць ворага была вырашана, апошнія

Над будынкам везу чырвоны сцяг. Урачысты сход прышлі і ў іншых вёсках раёна.

7 лістапада 1941 г. У парадзе на Чырвонай плошчы ў Маскве прыняў ўдзел танкавы батальён пад камандаваннем нашага земляка, Героя Саветаў Саюза І. Е. Каленіава.

25 лістапада 1941 г. Пры Мінскім падпольным абкоме партыі створан Галоўны штаб агульнапартызанскіх атрадаў Мінскай і Палескай абласцей на чале з сакратаром абкома В. І. Казлоўм.

Снежань 1941 г. На Гомельскім вагонарамонтным заводзе створана падпольная камсамольска-маладзёжная арганізацыя пад кіраўніцтвам — С. Кандрацэва і Н. Пшэварана. У састаў арганізацыі ўваходзіла звыш 70 камсамольцаў.

Гомельскія падпольныя ўзварвалі афіцэрскую сталовую па вул. Саветскай. Знішчаны дзесяткі гітлераўскіх салдат і афіцэраў.

У Гомелі створана і на працягу двух год паспяхова дзейнічала падпольная партыйна-члэнская група, узначальваемая камуністамі Ц. С. Барадзіным і Р. І. Цімафеенкам.

Буйнейшы завод рэспублікі «Гомсельмаш» размясціўся на Урале. Ён быў зманіраваны і пашаны на працягу 30 дзён.

12 студзеня 1942 г. У выніку сумесных дзеянняў партызан Акцябрскага і Жытвінцкага раёнаў паўнасна разгромлены фашысцкі гарнізон у в. Ветчын.

13 студзеня 1942 г. Байцы Акцябрскага партызанскага атрада пад камандаваннем Героя Саветаў Саюза Ф. І. Паўлюскага каля в. Парэчка захапілі фашысцкі аэбс, знішчылі звыш дзесяткі гітлераўцаў.

18 студзеня 1942 г. Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі правёў у Маскве антыфашысцкі мітынг прадстаўнікоў беларускага народа. З прамовамі выступілі сакратар ЦК ЛКСМБ С. О. Прытыцкі, капітан Саветскай Арміі Р. В. Мадоніа, партызан Карасёў, пэат М. Таяк, пісьменнік К. Чорны і інш.

Удзельнікі мітыingu прынялі зварот да беларускага народа.

10 лютага 1942 г. Партызанскія атрады пад камандаваннем Ф. І. Паўлюскага і С. В. Маханыч Устанавілі ў Акцябрскім раёне Саветскую ўладу.

17 лютага 1942 г. Партызанскія атрады Ф. І. Паўлюскага, Т. Т. Жулегі, А. Ф. Кавалева і А. Т. Міхайлюскага разграмілі ўваўні гарнізон у г. п. Азарычын.

1 мая 1942 г. ЦК КП(б)Б, СНК і Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР прынялі зварот да працоўных Беларусі, у якім павіншавалі іх з Міжнароднымі святамі 1-га Мая і заклікалі ўзмацніць барацьбу з гітлераўскімі акупантамі.

25 мая 1942 г. Байцы Рэчыцкага партызанскага атрада імя К. Я. Варашылава на перагоне Яснаўка—Прыбар пусцілі пад адрон войскаў эшалон праціўніка. Знішчаны паравоз, 17 платформаў з танкамі і аўтамабільамі і 4 вагоны з гітлераўцамі.

30 мая 1942 г. Дзяржаўным Камітэтам Абароны пры Стаўцы Вярхоўнага Галоўнакамандуючага створан Цэнтральны штаб партызанскага руху. Начальнікам штаба быў зацверджан Першы Сакратар ЦК КП(б)Б П. К. Панамарона.

8 чэрвеня 1942 г. Па даных аператыўнай зводкі Цэнтральнага штаба партызанскага руху партызаны Гомельшчыны ў 103 населеных пунктах аднавілі Саветскую ўладу.

20 чэрвеня 1942 г. Арыштаваныя гестапаўцам кіраўнікі Гомельскай падпольнай арганізацыі Ц. С. Барадзіні і яго таварышы І. Шылаў, П. Чысінкова, В. Андрэяна пасля жорсткіх допытаў расстраляны.

8 мая 1965 г. у гонар 20-годдзя з дня разгрому фашыскай Германіі, Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР пасмяротна прысвоіў Ц. С. Барадзіну высокую званне Героя Саветаў Саюза.

22 чэрвеня 1942 г. Партызаны Гомельшчыны прынялі зварот да праціўнікоў саветскага тылу мабілізаваць усе сілы для разгрому ворага.

12 ліпеня 1942 г. Гомельскі гарадскі партызанскі атрад «Бальшавік» адрыў свой баявы рухавік у бітве на раёнах. Паміж станцыямі Зябраўка і Керанёўка група партызан на чале з Е. І. Барышніным падарвала вагокі эшалон з баявой сілай і тэхнікай.

18 ліпеня 1942 г. У выніку паспяхоўных дзеянняў Салітаніцкага партызанскага атрада ў 5 сельсаветах раёна ўстаноўлена Саветская ўлада.

5 верасня 1942 г. Старшыня Дзяржаўнага Камітэта Абароны І. В. Сталін выдаў загад № 00182 «Аб задачах партызанскага руху», у якім выкладзены гістарычныя ўказанні Камуністычнай партыі аб пераўтварэнні партызанскага руху ва ўсеардую вайну.

9 верасня 1942 г. У адпаведнасці з пастановай Дзяржаўнага Камітэта Абароны СССР створаны Беларускі штаб партызанскага руху. Яго ўзначальваў сакратар ЦК КП(б)Б П. З. Калінін.

13 верасня 1942 г. Байцы Палескай партызанскага атрада імя К. Я. Варашылава поўнасна знішчылі вагокі эшалон з 40 вагонамі.

ВЫПРАБАВАВАННЯУ

АЙЧЫННАЙ ВАЙНЕ 1941-1945 гадоў)

праўда». Рэдактар М. І. Пахомав.

7 красавіка 1943 г. Пры правядзенні балвой аперцыі па разгрому нямецкага войскага ашалопа з'явіў сакратар Палескага падпольнага абкома партыі камандзір Палескага партызанскага злучэння Ф. М. Язюковіч.

1943 г. Партызанскі рух на тэрыторыі Гомельшчыны набыў інтэрнацыянальны характар. Яшчэ летам 1942 года на бок партызан сталі пераходзіць славацкія салдаты. Першым з Брагінскага нямецкага гарнізона да партызан перайшоў Андрэй Звара. Яго прыкладу паследавалі Кароль Ізачіч, Сафан Чычманец, Ян Балажэк, Ежы Туш, славацкі афіцэр Уладзіслаў Дында і многія іншыя.

18 мая 1943 г. У вёсцы Гнойнае Ельскага раёна сфарміраван Чэхаславацкі партызанскі атрад пад камандаваннем вярнута сына чэхаславацкага народа, Героя Саветаў Саюза Яна Налепі.

22 мая 1943 г. Фашысцкая газета «Дойчэ альгемайне Цайтунг» змясціла павадамленне у яе ім пісала: «На тэрыторыі, размешчанай паміж верхнім цячэннем Заходняй Двіны, Барзіны, Прыпілі і Двіпра, з гарадамі Мінск, Пінск, Гомель, Бранск, Смаленск і Віцебск, з'явіліся глыбокае большавіцкі партызанскія атрады, якія разганулі ў тыле нашай арміі жорсткую барацьбу. Многія з іх добра ўзброены і забяспечаны радыёапаратамі, аўтамабілямі і ўсемагчымымі ваеннымі матэрыяламі. Яны вядуць базілітарную барацьбу з нямецкімі акупацыйнымі войскамі. У гэтых месцах трэба заўсёды быць пільнымі».

Май 1943 г. Створан Гомельскі падпольны гарком камсамолу ў складзе: Сяргея Купцова, сакратара гаркома, і членаў бюро Федара Котчанкі, Тамара Вялеская, Канстанціна Даниліна, Філарэта Кеці і Федара Аксёнава.

22 чэрвеня 1943 г. Гомельскі падпольны абком КП(б) В выпусціў лістоўку, якая расказвала аб жудасных звестках гітлераўцаў і заклікала да антыўнай барацьбы з захопнікамі.

25 чэрвеня 1943 г. Група партызан Добрушскай брыгады разам з падпольшчыкамі горада спаліла электрастанцыю і вывела з строю папярочную фабрыку.

13 жніўня 1943 г. Гомельскі падпольны пры дапамозе партызан Добрушскай брыгады ўзарвалі гарадскую электрастанцыю.

31 жніўня 1943 г. Сакратар Гомельскага падпольнага абкома партыі І. П. Кожар напіраў справаздачу ў ЦК КП(б) В, у якой гаварылася: «У Гомелі індэўна ўзарвана электрастанцыя — станцыя не працуе. Магнітнымі мінамі, якія мы зааслалі ў Жлобін і Рэчыцу, узарваны і спалены некалькі цыстэрн з гаручым адзін самалёт «Ю-88». Дыверсійнымі групамі рабочых-чыгуначнікаў пушчаны над адхон 7 эшалонаў праціўніка, пашкоджаны 2 паравозы ў дэпо Жлобін».

Жніўень 1943 г. У в. Філатэўка Капаткевіцкага раёна Палескай вобласці адбылася абласная нарада рэдактараў падпольных газет. Работай на радыё кіраваў сакратар ЦК КП(б) В М. Я. Аўжымовіч.

1 верасня 1943 г. У Палескай вобласці паспяхова працуе 251 прыватная камсамольская арганізацыя. У Гомельскай вобласці, апрача лярвічных камсамольскіх арганізацый, якія дзейнічалі ў партызанскіх брыгадах і атрадах надлічалася 209 тэрытарыяльных.

27 верасня 1943 г. Савецкімі войскамі вызвалена ад ня-

мецка-фашысцкіх захопнікаў Церахоўка.

30 верасня 1943 г. Войскі правага крыла Цэнтральнага фронту пад камандаваннем К. К. Ракасоўскага выйшлі да ракі Сож паўночнай Гомелі.

2 кастрычніка 1943 г. Палескі падпольны абком партыі правёў абласную нараду сакратараў падпольных райкомаў КП(б) В, на якой абмяркоўвалася пытанне аб палітычных і арганізацыйных задачах абласнога партарганізацыі на выкананне Дзяржтў ЦК Кампартыі Беларусі ў сувязі з паспяховым наступленнем Чырвонай Арміі і набліжэннем яе да мяжаў Беларускай ССР.

5 кастрычніка 1943 г. Стаўка Вярхоўнага Галоўнакамандавання прыняла рашэнне аб перайменаванні Цэнтральнага фронту ў Беларусі і паставіла задачу прыступіць да падрыхтоўкі аперцыі па вызваленні Беларускай ССР.

Камандны пункт Беларускага фронту перабазаваны ў Нова-Беліцу. Тут жа размясціліся ўрад і ЦК Кампартыі Беларусі.

10 кастрычніка 1943 г. Чаці Савецкай Арміі вызвалілі Добруч.

20 кастрычніка 1943 г. Штаб Гомельскага партызанскага злучэння прыняў рашэнне ператварыць атрад «Большавік» у партызанскую брыгаду. Камандзірам брыгады быў прызначаны І. Ф. Гамарка, камісарам В. Н. Палінічка, начальнікам штаба В. Ф. Пераверзеў, начальнікам асобага аддзела Ф. Ф. Кечка, начальнікам разведкі С. М. Гілер...

Войскі Беларускага фронту асадалі раённымі цэнтрам Лоўя.

На Гомельшчыне дзейнічалі два падпольныя абкомы КП(б) В, два гаркомы, 29 райкомаў, каля 200 лярвічных партарганізацый, два абкомы ЛКСМБ, 29 райкомаў камсамолу, каля 200 пярвічных камсамольскіх арганізацый.

Супраць гітлераўцаў вярлі барацьбу 29 брыгад (аб'ядноўвалі 117 атрадаў) і больш 10 асобных партызанскіх атрадаў. У іх рыхаваліся каля 50 тысяч чалавек, у тым ліку больш 3 тысяч камуністаў і каля 6 тысяч камсамольцаў.

18 лістапада 1943 г. Паспяхова здзяйсняючы Гомельска-Рэчыцкую аперцыю, войскі Беларускага фронту вызвалілі г. Рэчыцу.

23 лістапада 1943 г. Савецкімі войскамі вызалілі Брагін і Хойнікі.

26 лістапада 1943 г. Выхад ударнай групіроўкі Беларускага фронту ў глыбокі тыл варажых войск прымусіў гітлераўцаў да паспешнага адыходу. Заключылася 822-дзённая акупацыя горада Гомеля. Гэта быў першы абласны цэнтр Беларусі, вызвалены Савецкай Арміяй ад гітлераўцаў.

Лістапад 1943 г. У першыя дні пасля вызвалення Гомеля старэйшыя рабочыя матара-рамонтнага завода (цяпер завод трактарных пусковых рухавікоў) сабралі некалькі станкоў і наладзілі рамонт сельскагаспадарчай тэхнікі.

Рабочыя Гомельскага аэгапарамонтнага завода прыступілі да аднаўлення свайго прадпрыемства.

3 снежня 1943 г. У Гомелі адбыўся першы пасля вызвалення выдзелык па аднаўленню горада.

1 студзеня 1944 г. За вялікія заслугі ў арганізацыі партызанскага руху сакратару Гомельскага падпольнага абкома партыі, камандзіру Гомельскага партызанскага злучэння, генерал-маёру І. П. Кожару і сакратару Гомельскага падпольнага гаркома партыі, начальніку штаба Гомельскага партызанскага злучэння, пал-

коўніку Е. І. Барышкіну - Прэздыум Вярхоўнага Савета СССР прысвоіў высокае званне Героя Саветаў Саюза.

Пасмяротна прысвоена званне Героя Саветаў Саюза сакратару Гомельскага падпольнага гаркома А. І. Ісачанку.

У Гомелі ў адноўленым клубе фанера-запалівавага камбіната (цяпер клуб імя 25-годдзя БССР) адкрылася Юбілейная сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, прысвечаная 25-годдзю рэспублікі.

Студзень 1944 г. На Гомельскім шклозаводзе імя М. В. Ламаносава пачаліся аднаўленчыя работы.

23 лютага 1944 г. У г. Калініншчыне адкрыты дзіцячы дом, які ў кароткі тэрмін пабудавалі савецкія войскі вызваліўшы горад ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Сакавік 1944 г. У Маагры адкрыты настаўніцкі інстытут.

22-23 мая 1944 г. У Стаўцы Вярхоўнага Галоўнакамандавання калячэтка завершана распрацоўка аперцыі, якая атрымала ўмоўную назву «Барыціён». Перад войскамі былі паставлены важныя стратэгічныя і палітычныя задачы: ліквідаваць праціўніка ў раёне Віцебска, Бабруйска і Мінска, разграміць і знішчыць буйную групіроўку варажых арміяў «Цэнтр», поўнасцю вызваліць Савецкую Беларусь.

3 ліпеня 1944 г. Пасля жорсткіх баёў сталіца Беларускай ССР г. Мінск поўнасцю вызвалена ад ворага. Гэты дзень стаў днём вызвалення нашай рэспублікі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

4 ліпеня 1944 г. За тры гады Вялікай Айчыннай вайны толькі знішчальныя баталёны, апалячонцы і партызаны Гомельшчыны, па зліпных даных, знішчылі каля 100 тысяч гітлераўцаў, пусцілі пад адхон больш 1100 эшалонаў і каля 10 броніяўнікаў, пашкодылі і больш 80 км. тэлефона-тэлеграфных ліній, збілі і спалілі каля 50 самалётаў, знішчылі каля 200 танкаў і бронемашын, шмат ішай варажых тэхнік.

14 ліпеня 1943 г. У Гомелі па Валатаўскай вуліцы, у доме № 7 аднавіла работу абласная бібліятэка імя У. І. Леніна.

6 жніўня 1944 г. У вёсцы Лагуны Церахоўскага раёна пасля выгнавання акупантаў захаўся толькі адзін дом. «3 1 верасня тут размясціцца школа» — так вырашыў агульны сход — калгаснікаў, наглядачы на тое, што ўсе дыя тады жылі лячэ ў змалігнах.

8 жніўня 1944 г. Газета «Гомельская праўда» паведамляе, што ў Гомелі ўваходзіць у строй новай медыцынскай установай. Так, у Нова-Беліцы адкрылася бальніца на 175 месцаў з хірургічным, тэрапеўтычным і радзіальным аддзяленнямі. Да

15 жніўня адкрываецца абласная тубальніца на 140 ложкаў.

9 жніўня 1944 г. Аднавіў работу Гомельскі дзяржаўны педагогічны інстытут імя В. П. Чкалава. На падрыхтоўчыя курсы прынята 200 чалавек. На вучобу прыбылі былыя студэнты старэйшых курсаў. Вярнуліся і прыступілі да работ некаторыя навуковыя работнікі, якія працавалі ў інстытуце да вайны.

Газета «Гомельская праўда» паведамляе, што ў вызваленым раёнах Палескай вобласці шырока разгарнуліся аднаўленчыя работы. Палескія ляснікі і рачнікі па-бавому правялі загаўбоў і спляў лесу. У Петрыкаве аднаўляецца цагляны завод. У Жытківіцкім раёне 200 былых партызан аднаўляюць разбураныя прадпрыемствы.

У паравозным аддзяленні Гомельскага дэпо створаны 4 чаркасыя брыгады, якія аднаўляюць дэпо, разбуранае акупантамі.

16 жніўня 1944 г. Агублікавана пастанова Савета Народных Камісараў СССР аб аднаўленні разбуранай гаспадаркі г. Гомеля.

Жнівень 1944 г. Завод «Гомсельмаш» выпусціў першыя з дня вызвалення Гомеля 12 сартыровак.

1 верасня 1944 г. Вялікую дапамогу ў аднаўленні Гомельскага дзяржаўнага педагогічнага інстытута імя В. П. Чкалава аказаў Ваенны Савет Беларускага фронту на чале з К. К. Ракасоўскім. Навучальны год пачаўся 1-га верасня.

Верасень 1944 г. На Гомельскім фанера-запалівавым камбінаце выпушчана першая пасля вызвалення горада прадукцыя.

Лістапад 1944 г. Адноўлены ў строй Гомельскі сударамонтны завод.

Адноўлены разбураныя нямецка-фашысцкімі захопнікамі Гомельскія фанера-запалівавы і дронаапрацоўчы камбінаты і швейная фабрыка «Камітэтар», аўтававая фабрыка «Праца», фабрыка «Палесдруж».

1 студзеня 1945 г. Па пачыну Ганны Чарнасавай з Сталінаграда ў Гомелі шырока разгарнуўся чаркасаўскі рух. Створаны 258 брыгад, у якіх налічвалася 6568 чалавек.

11 лютага 1945 г. На сродкі працоўных Гомеля пабудавана танкавая залона і ў складзе часцей генерал-палкоўніка Багданова адраўлена на фронт.

2 мая 1945 г. Савецкія войскі пасля жорсткіх баёў захапілі сталіцу фашысцкай Германіі Берлін.

8 мая 1945 г. Папнісан акт аб безагаворачнай капітуляцыі фашысцкай Германіі. Савецкія людзі выратавалі народы Еўропы ад гітлераўскага рабства.

9 мая 1945 г. Дзень Перамогі.

Сакратар Гомельскага падпольнага гаркома партыі, Герой Саветаў Саюза Емяільян Ігнатвіч Барышкін.

Кастрычнік 1942 г. Агублілі падпольны райком партыі правёў нараду настаўнікаў, якія прывяла паставоу адкрыць школы паўсюдна, дзе дазваляюць умовы. Да работы прыступілі настаўнікі-удзельнікі партызанскага руху. На нарадзе адзначалася, што рэгулярна працуе пачатковая школа ў вёсцы Загалле Нова-Дуброўскага сельсавета, якую ўзначальвае настаўніца - партызанка Вольга Герасімаўна Яраш.

7 лістапада 1942 г. Паспяхова справілі сустрэчу гадзіну Кастрычніка партызаны Чарчэрскага, Карыльскага і Свяцілаўскага раёнаў. Да гэтага часу на іх баням рахунку — звыш 80 падарваных фашысцкіх эшалонаў.

16 лістапада 1942 г. ЦК КП(б) В прыняў паставоу аб зацвярджэнні ўлаўнаважаным ЦК КП(б) В па Палескай вобласці Ф. М. Язюковіча. Яго памочнікамі былі прызначаны М. Л. Пыляк, В. П. Лапцін і Я. А. Татарав.

31 снежня 1942 г. Партызанскія атрады «Большавік» і «За Радзіму» у гонар Новага года здзяйснілі паспяхова налёт на Лоўя і знішчылі варажы гарнізон.

Студзень 1943 г. Па рашэнню агульнага партыянага сходу Гомельскага, Лоўскага, Рэчыцкага, Жлобінскага, Буда-Кашалёўскага і Узарывіцкага партызанскіх атрадаў створаны штаб Гомельскага партызанскага злучэння ў складзе І. П. Кожара (камандзір злучэння), Е. І. Барышкіна (начальнік штаба), А. Д. Рудакі і Г. С. Хумарына.

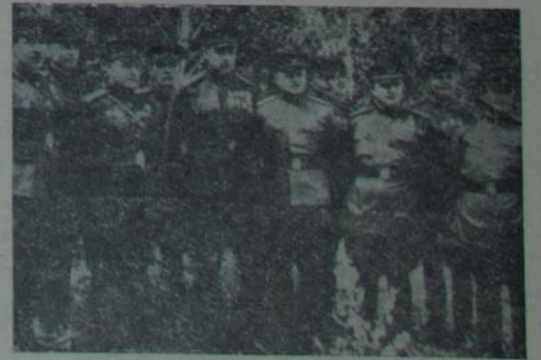
4 лютага 1943 г. Гомельскія падпольшчыкі на будынку электрастанцыі сарвалі нямецкі сілг, узялі чырвоныя алоўкі і «Ніхай жыве Чырвоная Армія».

14 лютага 1943 г. Пачала рэгулярна выходзіць абласная падпольная газета «Большавік Палесся». Рэдактар Г. Л. Калдан.

26-28 лютага 1943 г. У Маскве адбыўся V пленум ЦК КП(б) В, які абмяркоўваў пытанне «Аб абстаноўцы і задачах работы партыйных органаў і партыйных арганізацый у акупіраваных раёнах Беларусі».

15 сакавіка 1943 г. Па рашэнню ЦК КП(б) В створана агульняе партызанскіх атрадаў Палескай вобласці, якое ўзначаліў Ф. М. Язюковіч.

27 сакавіка 1943 г. Пачала рэгулярна выходзіць абласная падпольная газета «Гомельская

Лістапад 1943 года. Гомель. Камандуючы Беларускам фронтам генерал арміі К. К. Ракасоўскі сярэд генералаў і афіцэраў штаба.

НЕЗАБЫЎНЫЯ СУСТРЭЧЫ

У жыцці чалавека ёсць падзеі, якія застаюцца ў памяці на доўгі час. Такім сталі для мяне сустрэчы з Надзеждай Канстанцінаўнай Крупскай, жонкай і саратнікам Уладзіміра Ільіча Ляніна.

Пасля ўстаўлення Саветскай улады і да канца свайго жыцця Надзежда Канстанцінаўна Крупская з'яўлялася членам калегіі Народнага Камісарыята асветы РСФСР, з 1929 года — намеснікам наркома.

Калі былі ўведзены вучоныя ступені ў СССР Н. К. Крупская першай была зацверджана доктарам педагагічных навук, у 1931 годзе яна абраны ганаровым акадэмікам АН СССР, з'яўлялася віднейшым арганізатарам саветскай асветы і выдатным педагогам.

Н. К. Крупская аказала сваім актыўным удзелам вялікі ўплыў на ўсю дзейнасць НККА і супрацоўнікі Наркамсветы заслужана называлі яе «душою Наркамсвета».

Да Надзежды Канстанцінаўны звярталіся дарослыя і дзеці па самым розным пытанням, якія часам і не тычыліся яе непасрэдных абавязкаў.

Вялікае значэнне надавала яна разгляду тых шматлікіх пісем, якія паступалі на яе імя, гутаркам з людзьмі, якія звярталіся да яе.

Вялікай папулярнасцю карысталася Надзежда Канстанцінаўна сярод камсамольцаў і пісьнераў.

Да Вялікай Айчыннай вайны я працаваў у Смаленску ў абласным аддзеле народнай асветы. Даводзілася мне вельмі часта бываць у Наркамсвете асветы па пытаннях народнай адукацыі. У адну з такіх камандзіровак я атрымаў білет на літаратурна-мастацкі вечар у Народным камісарыяце асветы.

Калі мы з таварышам размаўлялі ля ўваходу ў залу, раптам убачылі Надзежду Канстанцінаўну ў суправаджэнні сакратара, якая ведала мяне па рабоце. Прынітаўшыся з намі, Н. К. Крупская, спынілася, а даведаўшыся, што я працоўны ў Смаленску сказала: «Вось добра. У мяне да Вас просьба». Яна расказала, што атрымала пісьмо ад закладчыка Ярмолінскай школы Віземскага раёна Мазура, у якім ён просіць яе аказаць дапамогу ў будаўніцтве новай школы, бо старая малая па размеры і стухлелая. Надзежда Кан-

станцінаўна напаміла, што школа готыя адна з летніх пастапамоўцы работы, і папрасіла перадаць старшын Смаленскага аблвыканкома аб яе просьбе. Я з радасцю згадзіўся выканаць гэты даручэнне.

Выклікала адзіленне тое, што Н. К. Крупская пры вялікай занятасці памятала аб патрэбе гэтай школы, добра ведала ўзровень вучэбнай і метадычнай работы, нават прызвічана дырэктара школы не забыла. Міжволі падумаў: вось жыццё прыклад таго, як патрэбна адносіцца да пісем працоўных.

Другая сустрэча адбылася пры такіх абставінах. Я знаходзіўся на семінары краёвых і абласных работнікаў, які праводзіўся ў навукова-практычным інстытуце Наркамсветы. Незадоўга да заканчэння семінару нам паведамілі, што з намі хоча пагаварыць Надзежда Канстанцінаўна. Да яе мы прыйшлі ў вызначаны тэрмін. Прыветліва сустрэла нас Надзежда Канстанцінаўна. Прадметам гутаркі быў стан работы дзіцячых дамоў і спецыяльных школ.

У сваім выступленні яна дала глыбокую характарыстыку спраў у гэтых устано-

вах, прыводзіла шмат жыццёвых прыкладаў. Затым папрасіла нас расказаць аб вопыце сваёй працы на месцах. З кароткай інфармацыяй выступілі некалькі работнікаў, у тым ліку і я.

На развітанне Надзежда Канстанцінаўна дала нам шэраг карысных практычных парадак.

Мы папрасілі яе расказаць аб Уладзіміру Ільічу Гаварыла Ільявіч аб выключнай прастаце Ільіча, яго незвычайнай працадольнасці, вялікай цікавасці да пытанняў асветы».

Ахвотна згадзілася Надзежда Канстанцінаўна сфатаграфізаваць з намі.

Н. К. Крупская была чалавекам незвычайным, у вышэйшай ступені абаяльным. Словам яе быццам дапамагалі працаваць, аддаваць ўсе свае сілы і энергію будаўніцтву новага грамадства камуністычнаму выхаванню моладзі.

Надзежда Канстанцінаўна — адна з арганізатараў і тэарэтыкаў півнёрскага руху. На яе думку, півнёрскае арганізацыя павінна «выхоўваць новых людзей — камуністаў, якія ўмеюць разам жыць і працаваць, якія не аддзяляюць сваёй справы ад справы агульнай, людзей з высoka развітай унутранай лясной думкаю, гарачым пачуццём, умелымі рукамі, дысцыплінай».

М. ВАЙТКЕВІЧ.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ВЫСОКІЯ ВЫНІКІ

Вось і фінішавала пятая спартакіада рэспублікі. Яе закарчкі легкаатлеты. Іх спартакіады з'явіліся ўпрыгожаннем спартакіады стартаў. У многіх відах праграмы паказаны высокія вынікі, аўтарамі якіх сталі студэнты Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта.

У апошні час радуе сваімі дасягненнямі студэнтка другога курса эканамічнага факультэта Надзежда Марынічэна. У скачках у вышыню яна рэгулярна паказвае майстарскія вынікі, абнаўляе рэкорды ГДУ, вобласці і Беларускай ССР. Зімою Надзежда дэбютавала паказчыка ў закрытых палішанках, пераадолеўшы вышыню 174 сантыметра. На мінісім стадыёне «Дынама» на мінулым тыдні Н. Марынічэна дадала да гэтага выніку яшчэ два сантыметры — нарадзіўся новы рэкорд Беларускай, а яго ўладальніца ўзнагароджана залатым медалем чэмпіёні спартакіады.

Яшчэ адна выхаванка нашага ўніверсітэта святвала значны поспех. Студэнтка факультэта фізічнага выхавання Вольга Малахава даўно марыла аб выкананні майстарскага нарматыву. Яе мэта ажыццявілася на гэтых спартакіадах. Апошні вынік выступіла ў бегу на 400 метраў.

Яна фінішавала першай, пераадолеўшы дыстанцыю за 54,6 секунды. В. Малахава заваявала залаты медаль і ўпершыню выканала нарматыў майстра спорту Саветскага Саюза.

Пераможцам стаў і чэмпіён Еўропы сярод юніёраў майстар спорту Яўген Гаўрыленка. Без асаблівай канкурэнцыі ён быў першым у бегу на 400 метраў таксама студэнт ГДУ. Віктар Наўмына.

Спартсмены Гомельшчыны ўпаўняна перамагалі ў музееўскай і жаночай эстафетах 4x400 метраў. У саставах каманд выступалі Яўген Гаўрыленка, Віктар Наўмына, Вольга Малахава. Шэраг нашых студэнтаў удала выступілі ў іншых нумарах легкаатлетычнай праграмы. Прызёрамі пятая рэспубліканская спартакіада сталі Юрый Горскі, Міхаіл Загальскі, Уладзімір Нісфару.

Праз некалькі тыдняў многія спартсмены Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта ў саставах зборных каманд нашай рэспублікі будучы абараняць гонар Беларускага спорту на фінальных стартах пятая спартакіады на роду Саветскага Саюза ў Маскве. Застаецца пажадаць ім добрых поспехаў і новых перамог.

Наш кар.

ГАРАЧЫЯ ДНІ ПРАКТЫКІ

Наспяхова здарэна экзамэнацыйная сесія, і студэнты біёлага-глебавыя факультэта накіраваліся на практыку. Тэарэтычныя веды будуць замацаваны.

Аграбіялагічная станцыя ўніверсітэта размешчана ў Чонках. Юнак і дзяўчаты вывучаюць расліны і жывёльны свет навакольнага лесу, знаёмяцца з вадаёмамі, збіраюць калекцыі, вядуць візуальныя назіранні за жыхарамі лесу.

Напярэдадні некалькі дзён запар ішоў працяглы нудны дождж, і таму практычныя заняткі прыйшліся спыніць. Але вось зноў наступіла сонечнае надвор'е — працягваецца праграма практыкі.

Цікава і змястоўна праводзіць час практыкі будучыя біёлагі. Дзень пачынаецца з агульнага пастроення (здымак злева), удакладняюцца заданні, маршруты. У той

дзень, калі я наведваў практыкантаў, яны адправіліся на экскурсію ў пойма Сожа. Задача — адшукаць расліны, вызначыць яе від, падрыхтаваць для прадэстанчай апрацоўкі.

Практычнымі заняткамі студэнтаў кіруе асістэнт кафедры батанікі Васіль Аляксандравіч Хількевіч. Ён адказвае на шматлікія пытанні рабят, дапамагае кваліфікавана правесці дослед.

Здымкі гэтага рэпартажу

адлюстроўваюць толькі некалькі момантаў цікавай, змястоўнай і напружанай практыкі — студэнты запісваюць свае назіранні пасля доследаў, прыслухоўваюцца да заўваг Васіля Аляксандравіча Хількевіча.

Бяжыць час. З багатымі ўражаннямі, калекцыямі і гербарыямі пакінуць практыканты гэтыя Чонкі. Сабраны матэрыял дапаможа ў далейшай вучобе.

А. РУДЧАНКА.

НОВЫЯ ПАСТУПЛЕННІ ў БІБЛІЯТЭКУ УНІВЕРСІТЭТА

МАТЭМАТЫКА
БАШМАКОВ М. И. Уравнения и неравенства. М., «Наука», 1971.
ГНЕДЕНКО В. В. и ХИЧИН А. Я. Элементарное введение в теорию вероятностей. Изд. 7-е. доп. М., «Наука», 1970.
ГОХБЕРГ И. У. и ФЕЛЬДМАН И. А. Уравнения в свертках и проекционные методы их решения. М., «Наука», 1971.
ФИЗИКА
КАРЦЕВ В. П. Приключения великих уравнений или Собрание рассказов и других занимательных историй, касающихся многих вещей-громов, молний, рыб, чудиков, каравелл, спутников, — словом, всего того, что имеет отношение к уравнениям Максвелла. М., «Знание», 1970.

ФРЕНКЕЛЬ В. Я. Пауль Эрешман (1880—1933). М., Атомиздат, 1971.
ХОЛДЕН А. Что такое ФТТ? Основы современной физики твердого тела. М., «Мир», 1971.
ХИМИЯ
ГЕГУЗИН Я. Е. Очерки о диффузии в кристаллах. М., «Наука», 1970.
ТАУБЕ П. Р. и БАРАНОВА А. Г. Практикум по химии воды (Для вузов по специальности «Водоснабжение и канализация»). М., «Высшая школа», 1971.
Экспериментальные методы химической кинетики. (Учебное пособие для химических специальностей вузов). М., «Высшая школа», 1971.
ГЕОЛОГИЯ. ГЕОГРАФИЯ
БЕРАКОВ В. Ф. и РЫЧА-

ГОВ Г. И. Практические работы по общей геологии. (Для педагогов). М., «Просвещение», 1971.
ВЕНЮХ ОЛЕСЬ и СИНГХ ДАРШАН. От Ганга до Днепра. Записки пилигримов. М., «Знание», 1971.
КРАШЕНИННИКОВ В. Л. и ДРАГУНОВ Г. П. Швейцария знакомая и незнакомая. Путевые очерки. М., «Мысль», 1970.
ПОДБЕРЕЗСКИЙ И. В. Страна семи тысяч островов. Очерки о Филиппинах. М., «Мысль», 1970.
ХЕПЕРДАЛ Т. В. Понсах рая — Аку-аку. М., «Мысль», 1970.
ЧЕРНОВ А. А. Гого акаватукус. Изд. 2-е, доп. М., «Молодая гвардия», 1970.

ЯКУШОВА А. Ф. Динамическая геология. (Учеб. пособие для пед. институтов). М., «Просвещение», 1971.
ФИЗКУЛЬТУРА. СПОРТ.
КОЖЕВНИКОВА З. Я. Тренировка ловкости — трюки баскетболиста. М., «Физкультура и спорт», 1971.
КУПЕРМАН И. И. Школа игры в столотеночные шашки. 2-е переработ. и доп. Киев, «Здоров'я», 1970.
ОГОЛЬЦОВ И. Г. Тренировка лыжника-гонщика. М., «Физкульт. и спорт», 1971.
СМОЛОВ Н. Г. Ручной мяч 7-7. М., «Физкульт. и спорт», 1971.
ФЕДОРОВ В. Л. Вибрационный массаж. М., «Физкульт. и спорт», 1971.
ЧЕРНИКОВА О. А. и ДАШКЕВИЧ О. В. Активная саморегуляция эмоциональных состояний спортсмена. М., «Физкульт. и спорт», 1971.
МАСТАЦТВА
ГЕРМАН Ш. М. и СКАТЕРЩИКОВ В. К. Веселые об эсте-

тике. Изд. 2-е переработ. доп. М., «Знание», 1970.
ГОМБЕРГ — ВЕРЖБИНСКАЯ Э. П. Передвижник. Изд. 2-е доп. Л., «Искусство», 1970.
КОГАН Д. В. Мамонтовский кружок М., «Изобразит. искусство», 1971.
РЫБАКОВА Ю. П. Комиссаржевская. Л., «Искусство», 1971.
Русское искусство. Очерки о жизни и творчестве художников. Вторая половина 19 века. Т. 2—1. М., «Искусство», 1971.
ЧИЛИКИН А. М. Огюст Роден. М., «Изобразит. искусство», 1970.
ШМИТТ Г. Рембрандт. М., «Искусство», 1971.
ШМАТАУ В. Ф. Миксас Филитович (Творцы шлях мастакоў). Мн., «Навука і тэхніка», 1971.
Наступны нумар газеты выйде 1 верасня 1971 года.
За рэдактара Ул. СІДАРАЎ.